

**Kommunledningskontoret, utvecklings- och
administrationsenheten**

Sara Larsson, 0531-526014
sara.larsson@bengtstors.se

Socialdepartementet

Remissvar avseende slutbetänkande av Utredningen Framtidens socialtjänst (SOU 2020:47) Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag

Sammanfattning

Bengtstors kommun delar Utredningen Framtidens socialtjänsts bedömning avseende nedanstående punkter samtidigt som vi anser att det finnas behov av förtydligande kring vissa delar samt ett tydliggörande kring finansiering när ansvar förflyttas från nationell eller regional nivå till kommunerna:

- Omställning till förebyggande arbete och insatser
- Utökat planerings- och samverkansansvar för kommunerna
- Möjlighet till insatser utan behovsprövning
- Uppdrag till Socialstyrelsen att se över handläggning och dokumentation i syfte att minska de administrativa sysslorna
- Borttagande av avgifter vid ej verkställda beslut
- Utglesning av rapporteringstillfällen av ej verkställda beslut
- Förtydligt barnrättsperspektiv

Bengtstors kommuns synpunkter

Socialtjänstens mål, principer och inriktning

Det är betydelsefullt att portalparagrafen i socialtjänstlagen tydliggör lagens syfte och mål samtidigt som den blir en bra värdegrund för socialtjänstens arbete. Som det ser ut idag beviljas insatser för en individ när behov av hjälp redan har uppstått. Tanken med omställningen till mer förebyggande arbete är att fler kan klara sig längre utan mer omfattande stöd av socialtjänsten eller att insatsen minskar behovet av mer ingripande insatser längre fram. Enligt förslaget ska det förebyggande arbetet även inkludera samverkan mellan flera olika aktörer. Samverkan kräver samordning och att någon håller ihop trådarna. Det är tidskrävande med uppsökande verksamhet, samverkan och att få till en god planering av förebyggande tidiga insatser. Förebyggande och hälsofrämjande insatser ger till en början ökade kostnader eftersom effekter av tidigt förebyggande och hälsofrämjande insatser syns först efter ett par år.

För att kunna axla det här ansvaret behöver utökade resurser skjutas till från nationellt håll. Bengtsfors kommun brottas, i likhet med många andra glesbygdskommuner, med vikande befolkningsunderlag och således minskade skatteintäkter. För att kunna implementera förändringar och höja kompetensen i organisationen krävs det att ekonomiska resurser tillförs. Bengtsfors kommun ska inte behöva prioritera bort annan verksamhet för att tillämpa de förändringar som införandet av en ny socialtjänstlag medför.

För att omställningen från myndighetsutövning till förebyggande tidiga insatser ska bli så smidig som möjlig behöver det sannolikt anställas en eller flera projektledare för att genomföra samordning och omorganiseringen av arbetsuppgifter. En verksamhetsutvecklare som håller i det här arbetet över tid är också önskvärt, då det kommer att krävas kompetenshöjande insatser i och med att ett nytt arbetssätt implementeras.

En kartläggning av nuläget behöver genomföras för att kunna bedöma om och i så fall vilka skillnader i levnadsvillkor som förekommer. Kompetenshöjande insatser kommer krävas för att synliggöra och förändra våra fördomar och okunskap kring jämlikhet och jämställdhet. Såväl kartläggning som kompetenshöjande insatser kräver resurser, såväl personellt som ekonomiskt.

Bengtsfors kommun anser att när en överenskommelse med riktade statsbidrag tas fram behöver det tydligt framgå vilka mål och krav som finns och på vilket sätt förändringen ska genomföras.

Bengtsfors kommun vill poängtera att i linje med vad som sägs om välbefinnande i 13 kapitlet ska socialtjänsten anordna kompetenshöjande åtgärder under tid försörjningsstöd uppbärs, inte att socialtjänsten får anordna kompetenshöjande åtgärder. Allt i syfte att nå ett välbefinnande utifrån att ha tillgång till egen försörjning.

Planering av insatser

I förslaget till ny socialtjänstlag föreslås kommunerna få ett utökat planeringsansvar. Bengtsfors kommun anser att det är bra att kommunerna får ett ökat ansvar för planeringen. Det kan medföra att det förebyggande arbetet får ett större utrymme, vilket förhoppningsvis kommer att leda till att resurserna används på ett mer effektivt sätt. Bengtsfors kommun saknar dock fortsättningar för att kunna fullfölja det här planeringsansvaret, då kommunen inte har några typer av kringfunktioner så som verksamhetsutvecklare eller socialt ansvarig sjuksköterska.

Det övergripande ansvaret att samordna, planera och samverka med andra aktörer åligger kommunerna även i nuvarande lagstiftning. Socialnämnden ska planera uppsöka behovet av hälsofrämjande insatser som samhällets invånare kan vara i behov av. En utmaning kan vara att är att få tid till samverkan samt en budget för att tillgodose hälsofrämjande och förebyggande insatser som upptäcks och planeras i kommunen.

Det kan finnas en risk att individer får vänta ännu längre på att få sina insatser verkställda om avgifterna tas bort, eftersom det då inte får några ekonomiska konsekvenser om beslut inte verkställs. Men sannolikt beror ej verkställda beslut på andra faktorer såsom att kontaktpersoner eller avlastningsfamiljer med rätt kompetens/förutsättningar saknas och är orsaken till att det dröjer innan beslut kan verkställas. Borttagande av avgifter är dock en förutsättning

för att införa insatser utan behovsprövning. Det ställer ett större krav på systematisk uppföljning/utvärdering av insatserna i samverkan med den enskilde vilket i sig skapar en högre delaktighet hos individen.

Bengtsfors kommun bedömer att krav på planering på sikt kan minska väntetiderna genom att förutsättningarna för att skapa en bättre framförhållning ökar och att en större kompetens om framtida behov finns i organisationen. Vid en utglesning av rapporteringstillfällen av ej verkställda beslut frigörs resurser som kan användas till annat, till exempel det utökade planeringsansvaret.

Insatser utan behovsprövning

Utredningen föreslår att alla insatser förutom kontaktperson, vård i familjehem, vård i hem enligt LVU och LVM, vård av barn i jourhem, stadigvarande plats på boende och ekonomisk bistånd ska kunna tillhandahållas utan behovsprövning. Det är dock upp till varje kommun att fatta beslut om vilka insatser som de enskilda individerna kan få utan behovsprövning.

Bengtsfors kommun gör i likhet med utredningen bedömningen är att ovanstående insatser som fortsatt kommer att kräva behovsprövning är så omfattande och inskränker på den enskildes integritet och självbestämmanderätt kring sin livssituation att de inte kan genomföras utan behovsprövning. Vidare behöver vårdbehovet säkerställas genom utredning. Insatserna är så omfattande utifrån att vårdnadshavare bedöms otillräckliga i sin förmåga att vårdbehovet behöver utredas. Begreppet skäliga levnadsförhållanden ger, till skillnad från skälig levnadsnivå, en mer omfattande begreppsbeskrivning vad gäller behovet och variationen av insatsen.

Bengtsfors kommun anser att förslaget på insatser som kan beviljas utan behovsprövning är mycket omfattande. Förslaget innebär att i princip alla insatser som personer inom äldreomsorgen vanligtvis ansöker om inte nödvändigtvis behöver behovsprövas. Det blir upp till varje kommun att besluta vilka insatser som ska erbjudas utan behovsprövning och vilka krav som ska vara uppfyllda för att kvalificera till dessa insatser.

Om förslaget blir verklighet behöver Bengtsfors kommun se över vilka insatser som inte ska kräva behovsprövning utifrån förslaget samt klarlägga vilka konsekvenser det kan medföra att ta bort behovsprövningen för olika insatser. En följd kan till exempel bli att hemtjänst erbjuds utan behovsprövning, vilket kan medföra att det inte blir individens behov som avgör vilka insatser som sätts in utan att det snarare blir någon form av generell hemtjänst. Det i sin tur kan medföra större skillnader mellan olika kommuners nivåer på insatser. Det är därför betydelsefullt att det då finns nationella riktlinjer att förhålla sig till. Det behöver också utredas vilken påverkan det får för biståndshandläggarnas arbete men också hur det påverkar utförarna när bakgrundsinformation om brukarna saknas.

Det är svårt att uttala sig om möjligheten till insatser utan behovsprövning kommer att skapa en ökad flexibilitet. Det kommer sannolikt innebära att det ökad motivation och delaktighet kring utredningsförfarandet framförallt vid ambivalens hos vuxna individer samt för föräldrar som motsätter utredning av

barnets behov. Det kan alltså bli en större flexibilitet för den enskilde men det kan också medföra svårigheter för kommunen som organisation. Om insatser inte kräver behovsprövning kan det skapa planeringssvårigheter gällande budget och bemanning. Frågan är också om individer drar sig för att ansöka om insatser på grund av att det finns utredningskrav och behovsprövning, eller om det inte är andra faktorer som ligger bakom att individer inte ansöker om insatser.

Bengtstors kommun ser positivt på att barnperspektivet stärks genom att barn och unga kan få hjälp och stöd utifrån sin egen bedömning och upplevelse av behov av insatser utan att medgivande från vårdnadshavare.

Utredningen föreslår att dokumentationskraven ska vara lika oavsett om insatser beviljas med eller utan behovsprövning. Det framgår av förslaget till ny socialtjänstlag att handläggning av ärenden som rör enskilda samt genomförande av insatser ska dokumenteras. Utredningen understryker vikten av att dokumentationen endast omfattar sådant som är relevant för att kunna följa upp insatsens effekter. Det innebär att dokumentationens utformning och omfattning ska sättas i relationen till insatsens karaktär. Ingripande insatser kräver vanligtvis mer dokumentation än stödjande insatser. Bengtstors kommun vill betona att det behöver vara tydligt vad som ska dokumenteras och om genomförandepåplaner ska upprättas för alla individer med insatser, oavsett om det är behovsprövade eller inte. Det är en trygghet för den enskilde att insatserna dokumenteras och kan följas och utvärderas. Det är också betydelsefullt att barn kan begära ut och se vilka insatser som varit aktuella under uppväxtperioden. Bengtstors kommun ställer sig bakom förslaget att Socialstyrelsen får i uppdrag att se över handläggning och dokumentation i syfte att minska de administrativa sysslorna.

Förtydligat barnrättsperspektiv

Bengtstors kommun ställer sig positivt till förslaget om att barn och unga ska få höras under förhandsbedömningen utan vårdnadshavares samtycke. Det säkerställer att barn och unga kommer till tals. Socialnämnden kan genom den möjligheten ta del av barnet/den unges upplevelse av sin livssituation utan begränsning från vårdnadshavare.

Vi ser en viss risk med att uppföljningstiden förlängs från tre till sex månader, då det kan medföra att insatsen pågår utan att möjliggöra en förändringspotential för den enskilde vilket kan leda till ett bakslag för den enskilde att frigöra egna resurser och bli självständig.

Ansvarsfördelning

Bengtstors kommun betonar att det behöver finnas en tydlighet i vad som menas med vistelsekommun och vad som menas med bosättningskommun. Vår bedömning är att det ofta landar i en tolkningsfråga där vistelsekommun och bosättningskommun av förklarliga skäl ofta tolkar det olika och där egenintresset blir ett bekymmer, vilket i längden kan påverka den enskilde.

Socialtjänstlag i förhållande till annan lagstiftning

Bengtsfors kommun anser att det är bra att det i förslaget till den nya socialtjänstlagen förtydligas när förvaltningslagen ska tillämpas. Det tydliggör bland annat vilket kommuniceringsansvar som socialnämnden har innan beslut fattas.

Det förtydligas i förslaget att socialtjänstlagens bestämmelser om delegation har företräde framför de i kommunallagen. I den nya socialtjänstlagen ges det uttrycklig rätt att delegera de ärendetyper som anges i nuvarande 10 kap. 4 § i socialtjänstlagen till utskott. Beslut om hemlighållande av vistelseort och umgängesbegränsningar hör till de beslut som ska kunna delegeras till utskott utifrån förslaget. Bengtsfors kommun anser att möjligheten att delegera fler beslut till utskott är mycket bra eftersom det ger ett bättre integritetsskydd för den enskilde individen samtidigt som det kan underlätta handläggningen av dessa ärenden.

Att lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) även fortsättningsvis kommer att vara en egen lag ser Bengtsfors kommun inga nackdelar med. LSS-lagen är en rättighetslag för de individer som uppfyller de kriterier som ställs upp i inledningsparagrafen.

Regleringen av äldreomsorgen

Bengtsfors kommun delar utredningens bedömning om att det inte ska införas en särskild äldrelag. Förslaget till ny socialtjänstlag är utformat för att omfatta även gruppen äldre. Om det endast finns en lag uppstår inte heller några tveksamheter om vilken lag som är tillämpbar i olika situationer.

Kommunstyrelsen

Socialdepartementet
Utredaren

KS § 10 Dnr KSN 2020-000827

Remissvar avseende slutbetänkandet Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag (SOU 2020:47) från Utredningen Framtidens socialtjänst

Regeringen beslutade 2017-04-06 att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av socialtjänstlagen (2001:453) och vissa av socialtjänstens uppgifter. Utredningen, som antog namnet Framtidens socialtjänst, överlämnade 2018-04-24 delbetänkandet Ju förr desto bättre – vägar till en förebyggande socialtjänst (SOU 2018:32). I augusti 2020 överlämnade utredningen sitt slutbetänkande Hållbar socialtjänst – en ny socialtjänstlag (SOU 2020:47).

Bengtsfors kommun är remissinstans och ska inkomma med synpunkter på slutbetänkandet till Socialdepartementet senast 2021-02-01. Tjänsteskrivelsen redogör kortfattat för slutbetänkandet. Under analysavsnittet framgår Bengtsfors kommuns synpunkter. Det är synpunkterna som kommer att ingå i remissvaret till Socialdepartementet. Remissvaret framgår av bilagan.

Bengtsfors kommun delar Utredningen Framtidens socialtjänsts bedömning avseende nedanstående punkter samtidigt som vi anser att det finnas behov av förtydligande kring vissa delar samt ett tydliggörande kring finansiering när ansvar förflyttas från nationell eller regional nivå till kommunerna:

- Omställning till förebyggande arbete och insatser
- Utökad planerings- och samverkansansvar för kommunerna
- Möjlighet till insatser utan behovsprövning
- Uppdrag till Socialstyrelsen att se över handläggning och dokumentation i syfte att minska de administrativa sysslorna
- Ny socialtjänstlag medför att behovet av särskild äldreomsorg försvinner
- Borttagande av avgifter vid ej verkställda beslut
- Utglesning av rapporteringstillfällen av ej verkställda beslut

Tilläggsyrkande

Krister Stensson (M) yrkar på följande tillägg i remissyttrandet "Hållbar socialtjänst" (SOU 2020:47):

I linje med vad som sägs om välbefinnande i 13:e kap skall (inte får) socialtjänsten anordna kompetenshöjande åtgärder under tid försörjningsstöd uppbärs. Allt i syfte att nå ett välbefinnande utifrån att ha tillgång till egen försörjning.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsen

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition på Krister Stenssons (M) tilläggsyrkande och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med förslaget.

Beredande organ

Kommunchefen, utredaren, socialchefen, bitr. socialchefen, IFO-chefen, enhetschef korttid och enhetschef hemtjänstens tjänsteskrivelse 2020-11-19

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar att anta remissvaret, med Krister Stenssons (M) tillägg, som Bengtsfors kommuns svar till Socialdepartementet gällande Utredningen Framtidens socialtjänsts slutbetänkande Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag.